

Sektionen för planering säkerhet och miljö
Kerstin Blom Bokliden och Anna Isberg, JU

Klimat- och näringslivsdepartementet
103333 STOCKHOLM

Förslag till förordning om kritiska och strategiska råmaterial

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

- instämmer i behovet av en ökad självförsörjning av kritiska råvaror och ser positivt på ambitionen att stärka EU:s resiliens som en del i att säkerställa den gröna omställningen,
- är positivt till en ökad ambition gällande cirkularitet och hållbarhet,
- anser att det är viktigt att samtidigt beakta lokalt och regionalt självbestämmande för att nå en acceptans lokalt vid utvinning av mineraler
- anser att det krävs forsknings- och innovationsinsatser samt en utbyggnad av infrastrukturen i regionerna för att uppnå målen med ökad resiliens,
- avstyrker att en statlig myndighet ska fungera som den enda kontaktpunkten i processen för ett övergripande beslut,
- avstyrker att på EU-nivå reglera tidsgränser för tillståndprocesser,
- avstyrker tidsgränsen på 90 dagar för att konsultera allmänheten,
- anser att systemet med prioritet i tillståndprocesser riskerar att försena andra samhällliga intressen.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Övergripande synpunkter

SKR instämmer i behovet av en ökad självförsörjning av kritiska råvaror och ser positivt på ambitionen att stärka EU:s resiliens som en del i att säkerställa den gröna omställningen.

Detta behöver dock göras utan långtgående reglering från EU-nivå, för att kunna beakta olika förutsättningar i olika medlemsstater och på lokal nivå. Medlemsstater, kommuner och regioner har ett eget intresse att underlätta för industrin samt större möjligheter att finna bra lösningar med hänsyn till

nationella prioriteringar och förutsättningar, som även ger tillräckligt utrymme för demokratiska samråd och lokala perspektiv.

SKR är positivt till en ökad ambition gällande cirkularitet och hållbarhet. Rättsakten bör bidra till en hållbar och ansvarsfull gruvindustri med hänsyn till de områden där gruvsdrift sker.

SKR anser att det är angeläget att beakta lokalt och regionalt självbestämmande för att nå en acceptans lokalt vid utvinning av mineraler. Det är nödvändigt med dialog och tidiga samråd med lokalbefolkningen där de lokala aspekterna beaktas för att hantera de målkonflikter som kan uppstå vid utvinning, i syfte att begränsa påverkan på de lokala intressena.

För att EU:s självförsörjningsgrad ska öka krävs forsknings- och innovationsinsatser samt en utbyggnad av infrastrukturen i regionerna. SKR anser att det är viktigt att forskningen omfattar miljöaspekter särskilt återvinning av mineraler och utvinning av mineraler ur avfall.

Lokalt finns det både för- och nackdelar ur ett ekonomiskt perspektiv. En ökad utvinning inom EU kan bidra till fler arbetstillfällen vilket är positivt. SKR anser att det bör utredas möjligheter till incitament som ökar den lokala acceptansen för utvinning.

För att syftet att öka EU:s resiliens ska uppnås är det viktigt med en reglering som säkerställer att de mineraler och malmer som utvinns också tillgodogörs inom EU. Utan ett sådant säkerställande skulle utvinning potentiellt kunna göras av bolag från tredje land för export av råvarorna, varvid syftet går förlorat.

Synpunkter på specifika artiklar

En enda kontaktpunkt (artikel 8)

SKR avstyrker att en myndighet ska fungera som den enda kontaktpunkten ("One Stop Shop") i en tillståndsprocess som ska leda till ett övergripande beslut. Ett sådant ansvar skulle kunna leda till dubbelarbete som inte förkortar tillståndsprocesserna. Det är viktigt att det inte medför en ökad administrativ börda.

SKR anser att det även fortsatt ska vara medlemsstaternas kompetens att fördela uppgifter mellan olika myndigheter såsom tillståndsprövning och planering. Exempelvis hanteras planrelaterade frågor bäst på lokal nivå.

SKR är positiva till att alla handlingar ska få lämnas in i elektronisk form.

Prioriteringsstatus (artikel 9)

SKR noterar att strategiska projekt föreslås ges prioritet i tillståndsprocesserna.

SKR konstaterar att Sverige idag inte har någon form av snabbspår eller prioriteringsordning för olika typer av verksamheter och att detta därmed inte bör bli tillämpligt i Sverige. SKR anser att det är bra att prioritet inte ges särskilda utpekade verksamheter eftersom prioritet för vissa tillståndsprocesser riskerar att komplicera processen och försena tillståndsprovning av andra samhällliga intressen.

Tidsbegränsningar vid tillståndsprovning och miljöbedömningar (artikel 10-11)

SKR ser i grunden positivt på ambitionen att begränsa tidsåtgången för tillståndsprocesser i syfte att främja den gröna omställningen och ökad konkurrenskraft. Samtidigt är det viktigt att det inte sker på bekostnad av det lokala inflytandet och hantering av legitima intressen och hänsyn.

Förbundet avstyrker förslaget att tidsgränser för tillståndsprocesserna ska regleras på EU-nivå. Det är nödvändigt att beakta att olika förutsättningar gäller i olika medlemsstater liksom på lokal nivå och att sådana frågor bäst beslutas av respektive medlemsland.

Det finns en farhåga hos SKR:s medlemmar att alltför korta tidsgränser, både vid tillståndsprovning enligt artikel 10 och vid samråd enligt artikel 11 kan leda till att mindre hänsyn tas till lokala intressen. En tidsgräns på 90 dagar för samråd riskerar att få omvänd effekt. Det kan medföra ökade målkonflikter, vilket i sin tur kan leda till fler överklaganden och i slutändan längre provningstider.

Fysisk planering (artikel 12)

SKR anser att en fysisk planering inte ska regleras här och vill understryka att fysisk planering inte är en EU-kompetens. Sammantaget måste det understrykas att en detaljerad styrning från EU så som det uttrycks i artikel 12, inte är förenlig vare sig med den svenska kommunala självstyrelsen eller den svenska plan- och bygglagens ansvarsfördelning, räckvidd, logik eller genomförandekraft.

SKR avstyrker därför denna artikel och ser det som problematiskt att EU i flera sammanhang har för avsikt att reglera den kommunala fysiska planeringen.

Hållbarhet och cirkulär ekonomi

SKR är positivt till att åtgärder vidtas för att öka cirkulariteten genom insamling av avfall med hög potential för återvinning.

Det är positivt att ökat fokus läggs på utvinning av metaller från utvinningsavfall, eftersom det kan tillgodose behovet av metaller och skapa arbetstillfällen men med mindre negativ påverkan på lokala intressen.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande